

DELA VSKA

PRAVICA

Glasiło krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop. v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.-, za četrt leta Din 15.-, za pol leta Din 30.-; za inozemstvo Din 7.- (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročila na upravo Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice) I. nadstropje — Jugoslovanska strokovna zveza

Naša skupnost.

Zadnji občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze je pokazal, da je naša Zveza močna, da je edina in da zna stvarno delati. Kdor je poslušal poročila predsednika in strokovnih tajnikov, se je pričel, da se v naši Zvezi ne govori mnogo, da smo sovražniki vsake demagogije in da rajši naše delavstvo organiziramo, se za njegov gmotni položaj in moralno zavest brigamo in ga jačimo v vsakodnevni borbi proti kapitalizmu. Po zaslugi tega dela so vrste našega delavstva trdne, imamo nepremagljiv krščansko-socialistični kader in smo vzgojili v naših ljudeh delavsko zavest in tako enotno miselnost, kakor je nima nobena druga slovenska delavska skupina.

Jugoslovanska strokovna zveza ima za seboj ljute borbe s socialno demokracijo na eni, z buržuaznimi krogi katoliškega pokreta na drugi strani. V borbi s socialno demokracijo se naše vrste niso samo jačale, ampak tudi izčiščevale, tako da med nami štejemo samo preizkušene, v krščanskem socialističnem nazoru z vsem prepričanjem temelječe člane, ki so v organizaciji zaradi ideje, ne pa iz koristilstva. V katoliškem pokretu samem pa smo si ohranili popolno neodvisnost, se ne damo od nikogar komandirati in vplivati ter gremo svojo pot naprej ravno in brez vsakih kompromisov, pa tudi previdarno in trezno brez ozira na kakšen kričavi radikalizem.

Nismo osnovali svojega delavskega pokreta na kakšnih filozofskih sistemih, ki danes so, jutri pa jih že ni, ne na modrovanju kakšne človeške kapacitete in na prehodnih nazorih enega stoletja, ampak na evangeliju večno resnične ljubezni in pravičnosti. Zato je naš nauk preprost in poraben za življenje in po njem je lahko delati pošteno, nesebično in požrtvovalno.

Mi ne sedimo fanatično na kakšnih »znanstvenih« dogmah ali zamislih, ampak se razvijamo in skušamo v spoznanju napredovati, prisluhujoči naprej v gredoči čas in ne nazaj, kaj je kdaj kdo iztuhtal pri svoji pisalni mizi. Mi smo rekli drugim delavskim skupinam: Združimo se na podlagi osnovnih etičnih principov in poštenega dela za korist delavskega stanu; naj delavstvo kot nerazdeljena enota razsvetli vsemu človeštvu pot v boljše bodočnost. Nismo sicer našli odziva, toda smemo zabeležiti v svojo bilanco ogromen plus, da smo vrgli v temo mrtvila baklja, ki bo enkrat užgala. Nas same pa ta ideja še bolj ogreva in nam odpira nove poglede.

Naša Jugoslovanska strokovna zveza postaja čedalje bolj prava skupnost src in misli. To skupnost še bolj poglobiti, bodi naša poglavitna naloga odslej. Sedanji čas je za to kakor nalašč pripraven, da moremo čim intenzivneje delati naznotraj. Različna mnenja so povsod in vselej, izmenjava misli je zdrava in za napredek neobhodno potrebna, sitnost, nergarija in rogoviljenje iz čisto nestvarnih in samo v psihologiji posameznih osebnosti ležečih vzrokov pa je nepotreben in predrag špas za vsako delavsko organizacijo. Zaradi skupne stvari in zaradi skupnosti mora posameznik vse požreti, pa naj mu je še tako neprijetno. Vsak mora v skupnosti sebe premagati in sebe čisto pozabiti, kakor da on sploh ne bi eksistiral, ampak samo njegovi tovariši. Še manj pa se more trpeti, da bi se delali konflikti iz častihlepja, užaljenosti ali zagrenjenosti ter zaradi fiksnih idej kogarkoli. V Jugoslovanski strokovni zvezi tega hvalabogu ni in je treba skrbno čuvati, da i v bodoče do tega ne pride. Naša stvar je sveta, nihče se ji ni izneveril in nihče je ni zatajil, vsako mnenje so v naši sredi lahko preučili in preizkusili, zato ni potreba nobenega konkurenčnega tekmovanja, kdo da bolj demokratično, socialno in pravil-

Zbor mladine.

Preteklo poslovno leto ni bilo postavljanje novih temeljev, temveč je bilo leto iskanja odnosa do postavljenih temeljev. Vsa vprašanja so bila torej uprta na znotraj. Kaj smo, kaj hočemo, na kaj naj smerimo? Bila je borba najrazličnejših mnenj. Ali mladinska vzgojna ali delavska prosvetna organizacija, ali masa ali elita, ali v smeri samostojna ali strokovno-narajšajška organizacija? To je prišlo tako podzvestno in tako nujno, da je imelo to na Centralo mogočne posledice, ne da se pa teh vprašanj odpraviti drugače kot z rešitvijo.

Centrala je vedno varovala svobodo in samobitnost organizacije. Socialni dan je šel mimo nas brez nas, ker smo vedeli, da mora biti delavska mladina prosta vseh meja, vezi in omejitev. Nismo dali nikdar in nikomur nikakih obvez. Šli smo mimo tega, da nas ne podpirajo tisti, ki so dolžni podpirati vsako mladinsko gibanje, zlasti pa delavsko. Rajši smo ostali brez podpore, kot bi se spustili v kaka pogajanja.

Tudi anketa izvršilnega odbora stranke z Jugoslovansko strokovno zvezo dne 16. septembra 1928 je imela namen, da izpremeni našo smer, ublaži izrazitost »Ognja« in vpreže naš pokret v politični voz.

»Ogenj« je skušal najti bolj zvezo med idejno smerjo in organizacijo. Vedno je stal odločno na krščansko-socialističnem stališču. Povstavljal je marsikaj novega in ogromno je pripomogel k utrditvi pokreta. Nemalo zaslug ima pa »Ogenj« pri tem, da se je sploh začelo govoriti o enotni delavski fronti. Saj je vedno iskal tisto, kar nam je vsem skupno, saj je vedno združeval in nikdar razbijal. »Ogenj« je kri našega pokreta. S simpatijo ga sledujejo socialisti vseh grup.

Naše delo.

Manjka ljudi, — inteligentov, ki bi bili v prosvetnem delu stalni, napravili smo načrt za predavanja in za uvedbo fantov in deklet samih v prosvetno delo.

Centrala se je tudi zelo prizadevala, da bi pritegnila tiste, ki dobro mislijo in z nami simpatizirajo v delo v vzgojnem odboru.

Ugodno je organizacijsko delo. Ustavili smo z nekaterimi kraji stike in pritegnili smo marsikoga v stvar.

Gmotnega položaja Centrale smo lahko veseli. Kljub velikim izdatkom za nov inventar, končujemo s prebitkom.

Marsikako besedo je povzročilo žensko vprašanje. Osnova se je dekliški vrhovni svet. Delo z dekliškimi krožki je težko, ker je premalo za vodstvo sposobnih deklet in ker ni v praktično stran namerjenega dela.

Važno je vprašanje Borcev. Kljub temu, da je sklenil prejšnji občni zbor, da se pri vsaki podružnici ustanove Borci, je nastalo proti njim nasprotstvo. Kljub temu se Borci utrjujejo in širijo.

no misli. Kar je treba, je le, da vsak, ki ima dobro voljo in zmožnost, pri stružnici sam dela, ne pa samo pri strani zabavlja. Kdor pa pridno dela, ta naj le zabavlja, ker kdor obenem ustvarja in gradi, ta s svojo kritiko le koristi. Bodi nam vsem trdna volja ohraniti vse v organizaciji pri dobri volji, množiti v njej veselje in potlačiti v sebi in drugih vsako individualno nezadovoljnost.

Naša misel je trdno utemeljena, delo pošteno in čas velik; zato naj se naša organizacija čisto pretvori v prijateljsko skupnost enega srca in duše! To bodi naš delovni program za to leto in naprej: da bomo čedalje bolj prijatelji in res tovariši. To je jedro in življenje; tehnična organizacija je le zunanja lupina.

Šli smo na organizacijo krajin. Izvršiti pa bo mogoče to polagoma.

Veliko važnost smo polagali na tečaje. Večji tečaji v Ljubljani so se vršili trije (poslovni, dekliški, borčevski). Več tečajev se je vršilo tudi zunaj.

Pokret.

Krekova mladina naj bi bilo žarišče pokreta. Naša naloga je bila, da razsejemo krščansko-socialistično misel čimbolj na široko. Vedno je Krekova mladina stremela za tem, da pridobi zase čim širše plasti inteligence. Omenjam to zato, ker se pri nas bije boj proti inteligenci, študentom. Prepričan sem, da mora inteligenca tvoriti močno ozadje našemu pokretu, ker brez duhovnega ozadja smo mrzel lonec, brez kipenja. **Brez duhovnega ozadja nismo pokret. Zato je vsako odbijanje inteligence zločin proti pokretu.**

Razmerje do Slovenske dijaške zveze je prijateljsko. To je organizacija, v kateri se za nas veliko ustvarja.

Počasi pa nas tudi mlajša duhovščina spoznava. Je veliko duhovnikov, ki z nami simpatizirajo in nas podpirajo, so pa tudi nekateri duhovniki, ki so z vsem srcem pri nas. Agitatorji so za »Ogenj« in ne zamudijo prilike, da »Ogenj« tudi gmotno podprejo. Na drugi strani je pa tudi uprava »Ognja« poskrbela za propagando med inteligentnimi sloji.

Krepko se je razvilo krščansko-socialistično akademsko društvo »Borba«. Saj šteje čez 50 članov. Tako je nastala potreba, da se osnuje še akademska Krekova družina, ki je odsek ljubljanske podružnice.

Veliko prijateljev in sodelavcev smo si pridobili tudi med članstvom nam tujih organizacij. Pokret je kot iskra, ki ne pozna meja.

Razmerje do Jugoslovanske strokovne zveze je bilo prijateljsko. Jugoslovanska strokovna zveza zajema življenje delavčev, Krekova mladina pa mladino, ki bo kaj kmalu dolžna, da v boju proletariata sodeluje. Zato bo prihodnje načelstvo Krekove mladine dolžno, da da Krekovi mladini še bolj strokovni značaj in da se docela nasloni na Jugoslovansko strokovno zvezo. Krekova mladina naj bo tvorilše krepkih strokovnih in gospodarskih delavcev. Zato pa bo pač treba seči po drobnem vzgojnem delu.

Notranja razmerja.

Vstala je mala grupa ljudi, ki se je postavila proti Centrali. Razmerje je postalo nevzdržno. Vedeli smo, da je treba presekat, pa z vso odločnostjo in strogostjo. Nam ni bilo zato, da se prikupimo temu ali onemu, nam je šlo za to, da obdržimo smer, da ostanemo zvesti pokretu. V življenju organizacije nastopijo včasih velike preizkušnje. Od tega, kako se te preizkušnje prestanejo, je odvisna bodočnost.

* * *

Dal Bog, da bi vsi slovenski proletarci začutili glas socializma. Saj gremo naprej in naš glas je čimdalje glasnejši. In čimbolj se tema krog nas zgoščuje, tembolj visoko švigajo naši plameni. Saj v temi so si srca bližja. In danes, tovariši je treba enotnih vrst.

Da bi le ostala v Krekovi mladini trdnost in jačina, ki bi postavila v življenje dela in borbe žejne fante in dekleta, ki bi bila trdna opora proletariata v borbi za njegove pravice.

Tu je naš smisel, tu je naša naloga! Naj živi borba!

Potek občnega zbora.

V nedeljo 2. junija se je vršil občni zbor Krekove mladine Centrale. Delegati in člani so napolnili prostorno dvorano v Delavski zbornici. 23 delegatov je zastopalo 23 podružnic. Interes za občni zbor je bil zelo velik.

Ob 10 je otvoril občni zbor tov. Jože Slak. Po verifikaciji delegatov so sledila poročila odborov. Poročila so bila sprejeta z odobravanjem in navdušenjem.

Poročilo tajnika.

Najprvo je poročal tajnik, ki je podal statistično poročilo o delu in stanju organizacije. Iz poročila je razvidno, da je prosvetno delo napredovalo za čez 84%.

Poročilo blagajnika.

Blagajnik je podal točno poročilo. Upeljalo se je novo, preglednejše knjigovodstvo, plačana članarina se je dvignila. Zmanjšale so se potnine, zvišale pa so se podpore. Stanje blagajne je dobro.

Poročilo prosvetnega referenta.

Prosvetni referent je poročal o izvršenem prosvetnem delu, o izdanih osnutkih in o delu vzgojnega odbora.

Poročilo organizacijskega referenta.

Delo organizacijskega referenta je bilo zelo živahno. Stopil je v stik z različnimi kraji in ustvaril teren za nove naše organizacije.

Poročilo referenta za Borce.

Borci se morajo boriti z mnogimi nasprotniki, notranjimi in zunanji. Dobro napredujejo in so že na več krajih vsidrani.

Poročilo referentinje za dekleta.

Dekliška organizacija napreduje. Ustanovil se je krožek v St. Petru pri Mariboru. Stik z dekliškimi krožki je tesen. Vršilo se je več dekliških tečajev, ki so dobro uspeli.

Poročilo predsednika.

Poročilo predsednika prinašamo na drugem mestu.

Nadzorstvo.

Soglasno se je sprejel predlog tov. Rutarja, da se da odboru absolutorij s pohvalo.

Volitve.

Predlagani sta bili dve kandidatni listi. Izvoljeni so bili sledeči: Odbor: Langus Jože, Stok Edi, Lambert Mirko, Rejc Zdravko, Kranjc Slavko, Slak Jože, Zupančič Pavla, Vilfan Ernest, Zelenko Regina. — Namestniki: Votič Edi, Sintič Jože, Pečan Ivan, Lazar Pero, Dr. Aleš Stanovnik. — Nadzorstvo: Rutar Jože, Zumer Srečko, Križaj Jaka. — Razsodišče: Zužek France, Tomc Jože, Kušar Viktor, Kamšek Ivo, Pangeršič Ivo. — Duhovni vodja: P. Francišek Ačko.

Predlogi.

Sprejeti so bili sledeči predlogi:

1. Vsak član Krekove mladine mora biti strokovno organiziran.
2. Dekliški krožki se poslovno osamosvoje.
3. Tekom 4 mesecev se skliče plenarna seja, ki naj sklepa o znaku, himni in obliki inkorporacije Borcev.

Malo pred drugo uro je tov. predsednik zaključil občni zbor s pozivom, da z delom zabrišemo vrzeli, ki so nastale in da usmerimo svoje delo v koristnost, to se pravi, da naj bo Krekova mladina tvorilše mladih sil za borbo proletariata.

Pridobivaj novih članov za Jugoslovansko strok. zvezo!

Jugoslovanska strokovna zveza. Viničarji.

OBČNI ZBOR NAŠE CENTRALE.

Vsak delovni sloj človeške družbe je celota zase, ter ima svoje potrebe in zahteve. Vendar pa je naloga vseh, da služijo interesom vsega človeštva. Zato ravno gre, vsakemu, ki prinaša koristi za vse, povsod enakopravnost, bodisi v gospodarskem ali kulturnem oziru, da se more še bolj razvijati in vsestransko izpopolnjevati in si tako ustvarjati vedno novih možnosti za pospešitev svoje produktivne sile. Ne samo to, ampak vsak sloj se mora danes celo boriti za svoj obstoj. Pri vsem tem pa mora vsak imeti neko svojo začrtano pot, po kateri se mora ravnati. Zato mora imeti zopet vsak sloj iz svoje sredine neko inštanco, nek stanovski forum, kateri združuje posameznike v skupnost, jo vodi in disciplinira, zbira vse gospodarske in duševne sile poedincev, zastopa in ščiti interese vseh, jih po vsej svoji moči dviga gospodarsko, predvsem pa kulturno. Tako stoji taka stanovska korporacija nad svojimi edinicami in posamezniki.

Take korporacije so pri nas strokovne organizacije. Za nas viničarje, ki smo tudi sloji zase, ki s svojo delovno silo vzdržujemo vinogradništvo, kot najbogatejšo panogo kmetijstva v naših krajih, mora tudi obstojati neki forum, kateri nas predstavlja na zunanji in kateri nas konsolidira na znotraj, združuje množice vsega viničarskega ljudstva. Brezdvomno je danes to naša »Strokovna zveza viničarjev«, katera je zrasla iz nujnih potreb viničarskega ljudstva samega. V njem se je rodila, iz njega se razvija. Dejanja in uspehi najjasneje pričajo, da je bila »Strokovna zveza viničarjev« izključno v službi svojega organiziranega članstva in je bila vedno nedostopna vsem zunanjim vplivom, kateri so imeli namen zlorabljati njeno moč in zaupanje v množicah. Zato so se morali vsi taki razočarani vrtni, upoštevajoč nehoti, kdor ni z dušo in srcem v službi te organizacije, je za vsako udeleževanje sploh nemogoče in se ne more postavljati med voditelje organiziranih viničarjev. Tako je tudi prav!

16. junija se bo vršil 9. redni občni zbor naše zveze. Pričakovati je, da bo to eden največjih občnih zborov, ki so se sploh vršili od obstoja do danes. Prihiti bodo naši zavedni zaupniki iz vseh krajev mariborske oblasti. Videli bomo zopet vse naše stare borce, kateri so neustrašeno vzdržali vsekdar vso težo, katero so jim navalili kritični časi. Videli bomo pa tudi naše nove tovariše, kateri so v tem letu se združili z nami in so

pripravljani, da store vse, kar so že zamudili. Načelstvo zveze stopa pri tej priliki z mirno vestjo pred svoje člane. Ravno na tem občnem zboru more pokazati svoje najlepše uspehe, kateri bodo ostali še poznim viničarskim rodovom globoko v spominu. Viničarski red, podporni sklad, starostni sklad, velik razmah organizacije in njena potrebna ureditev so uspehi, ki niso samo gospodarskega, ampak tudi vsesplošnega kulturnega pomena, ki jasno dokazujejo, da tudi viničar, za katerega se sploh nihče ni zmenil prej, stopa sedaj naenkrat med prvimi na javno pozornico, pokazuje vsem, kaj zmore strumno organizirano ljudstvo in požrtvovalnost. Zato pridite ponosni, z dvignjeno glavo, vsi, ki pridete kot delegatje v naš prileški Ljutomer, zavedajoč se, da prihajate sem v službo svojega ljudstva, kamor vas ne kliče samo dolžnost, ampak tudi čast, da kot pravi sinovi svojega stanu z vso močjo pripomorete k čim večjemu napredku in blagostanju. P. Rozman.

Polovična vožnja v Ljutomer. Generalna direkcija drž. železnic v Beogradu je z dnem 22. maja 1929 Br. 38.045/29 dovolila polovično vožnjo na redni občni zbor Strokovne zveze viničarjev, ki se bo vršil 16. junija v Ljutomeru. Polovična vožnja je dovoljena od 14. do 18. junija. Vsak naj na vstopni postaji pusti vozni listek žigosati, v Ljutomeru pa ga ne sme oddati, ker z izkaznico vred velja potem za brezplačno vožnjo nazaj. Izkaznice se bodo dobile po končanem občnem zboru. Vse bolj oddaljene delegate opozarjamo, da morajo odpotovati v Ljutomer s prvim jutranjim vlakom, da ne zamude občnega zbora. — Načelstvo.

Bolniški strežniki

Ljubljana. Na splošno željo organiziranega bolniško-strežniškega in ostalega pomožnega osebja v oblastnih bolniških zavodih smo preko centralne organizacije naslovili na upraviteljstvo teh zavodov spomenico, v kateri smo povdarili predvsem te-le želje:

1. Vsemu bolniško-strežniškemu in ostalemu pomožnemu osebju naj se za čas dopustne odsotnosti izplača protivrednost prehrane in to onim, ki za čas odmerjenega dopusta niso deležni prehrane v zavodu.

2. Z ozirom na to, da je velik del bolniško-strežniškega osebja več ali manj oddaljen od svojega rojstnega kraja in svojcev, h katerim jih za čas dopusta vleče vroča želja, a jim radi prevelikih prevoznih stroškov to ni mogoče, se p. n.

naslov naproša, da izposluje pri ministru za promet polovično vozno ceno vsaj enkrat na leto.

3. Ker je delovni čas v bolniških zavodih tako urejen, da uslužbenstvu pred nastopom dela jutraj kakor tudi po končanem delu zvečer ni dana možnost, da si nabavi najpotrebnejše v trgovini, izraža prizadeto uslužbenstvo željo, da p. n. naslov odredi vsem prizadetim enkrat mesečno dve uri izhod v dopoldanskih ali popoldanskih urah, vendar pa v času, ko so trgovine odprte.

Na gorenjo spomenico do danes še nismo prejeli odgovora, vendar pa smatramo, da bo upraviteljstvo le to ugodno rešilo, zlasti ker ne prinaša nikakih obremenitev zavodov.

Tekstilno delavstvo

Št. Vid nad Ljubljano. Nad 120 delavkam reže tovarna »Stora« d. d. borni kruhek. Pa ne samo, da je pičel, tudi grenak je ta kruh, ki pada od kapitalistične miže. Ponovno smo ugotovili, da delavstvo te tovarne ne prejema niti polovice tega, kar bi po vsej pravici moralo prejemati za delo, ki ga opravlja v podjetju. Kapitaliste te naše ugotovitve ne motijo; oni z mirno vestjo izkazujejo vsako leto večji profit in jim ni mar, če se jim pove, da je glavni del profitov od ust zaposlenega delavstva. Ne vemo, kako si gospodje predstavljajo življenje delavke, ki zasluži 16.— Din dnevno. Da to ni nikaka protivrednost za delo, ki ga vestno in pridno vrši delavka, medtem ko je tudi njeno zdravje v nevarnosti, mora priznati prav vsak kapitalist. Polečaj delavk tovarne »Stora« pa ni slab samo radi mižernih plač.

Zelo pereča zadeva je tudi delovni čas in delovno razmerje sploh. Dogaaja se, da del delavstva dela večkrat preko 8 ur, dočim se na drugi strani pošiljajo delavke na dopust, ali se jim skrajšuje delovni čas za par ur na dan. Na vprašanje na dopust poslanih delavk, kedaj bodo zopet lahko prišle delati, se cinično odgovarja: »Kadar Vas bomo rabili,« ali »če Vas bomo sploh rabili.« Jasno je, da taka negotovost vznemirja posebno delavke, katerih življenjska eksistenca zavisi edino le od dela v tovarni. Treba je tudi ugotoviti, da se pri delitvi dopustov še vedno ne postopa tako, da bi bile zaščitene predvsem delavke, ki so zaslužka nujno potrebne. Ne moremo si predstavljati, kako je mogoče, da to domače podjetje postopa tako protisocialno in to še posebno, ker se je to podjetje skoraj iz nič razvilo v mogočno tovarno baš po zaslugi pridnih in vztrajnih delavk, tistih delavk, ki se jih danes najbolj zapostavlja in šikanira.

Pa tudi med delavstvom samim ni vse tako, kot bi moralo biti. Še vedno je med

njimi nekaj takih, ki se ne zavedajo, da sloja jači, nesloga pa tlači. Razlogov za neslogo med delavstvom tovarne »Stora« je več, katerih pa na tem mestu ne bomo navajali. Eno pa hočemo pibiti in to je, premalo resnosti in preveč nezavednosti. Vse to pa nujno pelje v še slabši položaj celokupnega delavstva. Velik interes vsakega kapitalističnega podjetja je, da zaposluje čim več takih delovnih moči, katerih življenjski obstoj ni absolutno navezan na zaslužek v tovarni, to pa zato, ker se tako delavstvo dokaj rado proda za vsako plačo in dela tudi pod vsakimi delovnimi pogoji. V tovarni »Stora« bi lahko našli precej takih delovnih moči, ki skrbno pazijo, da ne pridejo v nemilost predpostavljanim, čeprav vidijo, da s tem škodujejo ostalim delavkam, katerim je usojeno za preživljanje le tisto, kar jim donša delo v tovarni. Čisto jasno je, da mora organizacija proti trotarstvu odločno nastopiti in ne poprej mirovati, dokler le-ti ne bodo odstranjeni. Delo naj dobijo tisti, ki so ga tudi v resnici potrebni. Gospodom okoli »Stora« pa povemo na uho, da je mera potrpljenja polna in da bomo prisiljeni, kakor v vsakem drugem kapitalističnem podjetju tudi v »Stori« storiti vse korake, da se nevrzdrne razmere prilagodijo kakor zahtevajo pravice delavstva. Tudi delovodjem in predelavkam svetujemo več korektnosti napram delavstvu, sicer bomo tudi tem pokazali mejo, ki loči pravico od krivice.

Kovinarji

Jesenice. V sredo 12. junija se bo vršil sestanek strokovne skupine kovinarjev ob 8 zvečer v Kat. del. domu na Savi. — Obravnavala se bodo za vse pri KID zaposleno delavstvo važna vprašanja. Dostop na sestanek imajo samo člani. Prihite vsi! — Odbor.

Zasebni nameščenci. Opozarjamo vse članstvo na izlet v Kamniško Bistrico, ki bo v nedeljo 9. junija. Odhajamo z jutranjim vlakom — iz Ljubljane ob 5.40. Pripeljte s seboj prijatelje. — Odbor društva avtonomnih socialnih zavodov (?) na čuden način nabira svoje članstvo. Kar enostavno pošilja po ekspoziturah OUZD članske legitimacije ljudem, ki niso nikdar pristopili k omenjeni organizaciji. Čez nekaj časa pa sledi legitimaciji opomin za neplačano (!) članarino.

Iz centrale. Na občnem zboru izvoljeno novo načelstvo se je konstituiralo na svoji prvi seji 31. maja sledeče:

Načelnik: Srečko Zumer.

I. podnačelnik: Jože Rutar.

II. podnačelnik: Jože Langus.

Načelstveni tajnik: Vilko Pitako.

Blagajnik: Milan Valant.

Gospodar: Jože Vrhovec.

Odbornika: Jože Gostinčar in Ivan Mrak.

Joseph Wittig — prev. M. J. M.:

Otroci z ulice svetega Lavrencija.

Ne, tega ne morete. Zakaj katoliški otroci so mi vendar rekli, da hočete postati duhovnik, in da morate biti vedno dobri.

Na mojem obrazu je že spet sijalo na domačih gorah nasesano solnce. Toda hotel sem ostati strog. Moral sem zvedeti, kaj je z deklico. Moral sem se je tudi otresti. Kaj bi rekla pobožna teta, kaj bi dejale usmiljenke, če bi čule, da leta dekle za mano. Prvič sem se tudi spomnil na odgovornost, ki sem jo imel napram njenemu očetu. Zato sem zbral vse začetke moške osornosti v besede:

»Ti torej misliš, da morajo katoliški duhovniki vsem potepuhom iz gole ljubezni do njih pustiti bežati?«

Rut je dvignila glavo, me pogledala z velikimi očmi in dejala: »Iz šolskih knjig katoliških otrok poznam zgodbo o Jezusu, preroku iz Nazareta in o grešnici Mariji Magdalenici. Toda jaz nisem grešnica in nisem hotela nič hudega. Hotela sem le to noč, ko moji bratci spe in očeta ni doma, biti v luči, ki prihaja iz vode.«

»Ali je to v temni, prašni podstrešnici?« Začel sem verovati, da blede, slabokrvna Rut ni čisto pri zdravi pameti. Odgovorila mi je z jasnim glasom in blestečimi očmi:

»Prelepa luč sveti v vašo sobico, toda odseva prav v podstrešnico. Sveti iz voda, ki tečejo skozi vašo sobo.«

Medtem se je čisto stemnilo in čul

sem, da prihaja gospodinja in prižiga luči na stopnišču. Zato sem dejal deklici:

»Pojdi zdaj! Nič več nočem misliti, da si hotela kaj hudega.«

Tedaj je Rut zgrabila mojo soho in jo poljubila. Na prvi stopnici se je še enkrat obrnila in zaklicala čisto lahno: »Pa bom morala spet priti, kajti brez luči ne morem živeti!«

Ko je po nekaj dneh spet prišla z drugimi otroki, je dejal eden od teh: »Rut misli, da imate v kropilčku ogenj. To je neumna! Saj je vendar blagoslovljena voda v njem!« In drugi je zaploskal: »Pomislite, Rut je že kupila katoliški katekizem in vendar je judinja. Oče jo je tepel in ji vzel katekizem in ga sežgal. Sedaj si izposoja enega od nas in ga vedno prebira.«

Rut je bila v zadregi. K sreči se je vmešal v položaj majhen deček in izzuborel: »Z blagoslovljeno vodo vendar katoličani čarajo, da je Rut zdaj vedno kot čarana!« Deček je bil protestantovski, toda jaz sem ga vzljubil zaradi njegove drzne odkritosrčnosti že davno.

Tedaj je Rut stopila k meni in me prosila s čisto rahlim glasom: »Pripovedujte nam kaj o vodi v porcelanasti posodi tam na vratih.«

Često se je že pripetilo, da sem otroke izpraševal o verskih stvarih. Takrat so se vstopili v polkrogu krog mene in odgovarjali. Najmanjši od njih so se medtem igrali na tleh s figurami mojega šaha. Lahko rečem, da sem čez poletje predelal z otroci skoraj vsa poglavja katekizma, ne da bi to nameraval. Otroci so vedno določili temo s svojimi medsebojnimi prepiri. Mali, pogumni prote-

stant je bil kot ščuka med karpi. S svojimi drznimi napadi na katoliške otroke je prinašal vedno novo, vprašujoče življenje v to četo. Tako je bilo tudi zdaj. Čeprav je bil brglez pojedel zadnji emeček z mojega kroznika, je dejal: »To je sploh samo katoliška babjevernost z blagoslovljeno vodo pri nas!«

Tedaj sem pričel razkladati: Že v poganski dobi so imeli nekateri ljudje občutek, kot da bi njih duša od slabih dejanj in misli postala nečista in črna. Zato so šli k najbližjemu studeneu in so se umili. Tedaj se jim je zazdelo, kot da bi bli tudi na duši postali spet nekoliko čistejši in svetlejši.

»Vidiš,« je sunila Rut malega protestanta, »v vodi mora biti luč.«

»Pa to ti ne bo nič koristilo, zakaj črna coprnica ostaneš, tudi če si umita,« ji je dal prefrigani protestant nazaj.

»Ne pripravajte se, otroci! Sicer morate takoj domov!« sem grozil in razkladal dalje. »Tudi Judje so imeli taka umivanja. Da, morali so se pred vsako jedjo umiti, da so mogli s čisto dušo sestiti za mizo. Tisti čas je prišel iz pušave velik, bradat mož, Janez, sin duhovnika Zaharija, na breg Jordana in zaklical vsemu judovskemu ljudstvu, da naj se poboljša. In če se je kdo hotel poboljšati, ga je peljal k vodi, vzel školjko in vlijl z njo vodo na glavo Juda, ki je hotel biti dober. To so takrat imenovali krst. Tudi Jezus iz Nazareta je prišel do Jordana in se dal krstiti. Tedaj se je spustil Sv. Duh z neba v podobi goloba nadenj. Od tedaj naprej je pridigoval Jezus Nazareški: »Kdor se ne prerodi iz vode in Sv. Duha, ta ne more priti v nebeško kraljestvo,« in ukazal je svojim učen-

cem: »Pojdite po vsem svetu in učite vsa ljudstva in kršćite jih v imenu Očeta in Sina in Sv. Duha.« Od tedaj so si dali vsi ljudje, ki so hoteli priti v božje kraljestvo, podeliti krst, pa ne tako, kakor ga je delil Janez, ampak kot je hotel Jezus: »v imenu troedinega Boga.«

Rut se je vedno bolj nagibala naprej. Zdelo se je, da je pozabila na vse, kar je bilo okoli nje, ves strah pred očetom, kateremu bi drugi otroci vendar mogli sporočiti, kaj je rekla. Kot brez duha in vendar kot vsled moči Sv. Duha je nena-doma zavpila: »Krstite me, saj je vendar voda tam notri!« In že je bila pri vratih in hotela prinesiti blagoslovljeno vodo.

»Toda Rut,« je pričela neka katoliška deklica »ta vendar ni duhovnik. In sploh se mora krst deliti v cerkvi.«

Druga katoliška deklica, ki je bila do Rut zelo dobra, ji je prišla na pomoč rekoč: »Ne, krstiti more vsak človek, celo pogan ali Jud; mora le prav narediti, kot stoji v katekizmu.«

»In sploh,« se je zarepenčil mali protestant, »in sploh bi morala Rut najprej imeti dovoljenje od očeta. Ta pa jo bo nabil, če pride s to prošnjo predenj.«

»In sploh,« se je vmešala prva katoliška deklica, ki je bila na Rut zelo ljubosumna, z ne baš prijaznim pogledom na Judinjo, po rešenju hrepenečo, »in sploh, mi smo hoteli slišati vendar pripovedko o blagoslovljeni vodi, o vragu, ki mora pred njo vedno bežati, ali kaj takega in ne o krstu. Z blagoslovljeno vodo se vendar ne kršćuje. Kršćuje se vendar naravno s krstno vodo. Pripovedujte nam, prosim, o blagoslovljeni vodi.«

Kamnoseško delavstvo

Ribnica na Pohorju. Naši mesečni sestanki so še precej povoljno obiskani. Zbiramo se in razpravljamo o delu, časopisu, članarini in vsem mogočem. V nedeljo nas je posetil tov. tajnik. Poročal nam je o obnem zboru centrale. Njegovo poročilo nas je uverilo, da delavstvo vseh povsod vstaja in si utira boljše bodočnost. Zato bo vse naše delo usmerjeno za tem, da ustvarimo močno delavsko organizacijo, da nas čas, ki bo prišel, ne bo našel ne pripravljen. Sklenili smo tudi, se v čim večjem številu udeležiti »Delavskih dnevo« 29. in 30. junija v Mariboru. Težko je naše delo, ker je tudi med delavstvom samim še mnogo nerazumevanja, toda volja in pogum morata veljati. Naša pot je jasno začrtana, korak usmerjen naprej. — Kamnosek.

Železničarski vestnik

Opomin in poziv. Članom podpornega društva železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru! — Članstvo društva se opominja v izogib izbegavanja, da posluje oblastveno imenovani upravni odbor, ki ima nalogo pobirati članarino in izplačevati posmrtnine izvzemši predizplačila, neovirano dalje v smislu društvenih pravil.

Pozivlja se članstvo, da plačuje članke prispevke redno po sedanjem načinu v izogib izključitve iz društva po 3-mesečni zamudi. Upravni odbor ima tudi nalogo, da sestavi čimprej nova društvena pravila, — seveda na realnejši podlagi — ter izvrši predpriprave za ustanovni občni zbor. — Za upravni odbor: Zavadlav Leopold, l. r. likvidator, Wurzinger Ivan, l. r. predsednik.

Maribor. Dne 27. maja je umrl v Studencih pri Mariboru naš dolgoletni član tov. Kležar Josip, provizionirani ključavničar delavnice v Mariboru. Pokojni je bil vzor človeka-poštenjaka, le žal, da se mu vsled premajhne provizije ni godilo baš najbolje. Kakor sto in sto drugih, je tudi on moral v predčasno provizijo, ker se je ponesrečil pri delu ter bil tako nesposoben za delo. Počivaj v miru in Bog naj Ti bo plačnik!

Mednarodna Zveza krščanskih železničarjev. 3. maja t. l. se je vršila v Cürichu-Svica seja Mednarodne Zveze krščanskih železničarjev. Tudi Prometna zveza je bila zastopana po našem delegatu in članu mednarodnega predsedništva tov. Wurzinger Ivanu. — Med drugim se je razpravljalo tudi vprašanje zastopstva naše mednarodne Zveze v Mednarodnem uradu dela v Ženevi o avtomatičnem spenjanju vlakov in sicer proti volji II. internacionala. Delegat Mednarodnega urada dela g. Henseler je podal važna pojasnila v tej zadevi. Predsednik je povdarjal, da poskuša II. internacionala pri vsaki priliki zanikati naše delo in zahteva vsa mednarodna zastopstva izključno za sebe. Toda krogi pri Mednarodnem uradu dela so drugega mnenja. Časi absolutizma so minuli. — Švicarskim tovarišem pa gre vsa zahvala vseh delegatov za njih gostoljubnost v njihovi krasni domovini.

Plačevanje članarine. Ponovno opozarjamo vse članstvo, da redno plačuje članarino in se bo člane, ki so po 3 mesece neupravičeno na zaostanku, črtalo iz staleža in se jih na novo ne bo več sprejelo. Tudi intervencije se izvršujejo le za tiste člane, ki imajo v redu plačano članarino. — Skupina Maribor.

Občni zbor I. del. hran. in posojilnice v Ljubljani.

V nedeljo 2. junija se je vršil v prostorih JSZ občni zbor našega Kreditnega zavoda, naše Prve delavske hranilnice in posojilnice.

Lahko smo veseli lepega napredka. Saj se je promet skoro podvojil: za 964.023 Din 18 par ga je več od lani. In vloge so zrastle za 100.000 Din. Znamenje, da začenja delavstvo razumevati klic: »Delavski denar v delavske zavode!« Tudi posojila so se podvojila.

Zadruga ima že dve poslovalnici: v Trbovljah in Mariji Nazarjih. Obe poslovalnici napredujejo.

K napredku posojilnice je dosti pripomogla Gradbena zadruga »Delavski dom«. Njeni člani vlagajo svoje prihranke, namenjene za zgradbo svojega doma pri posojilnici.

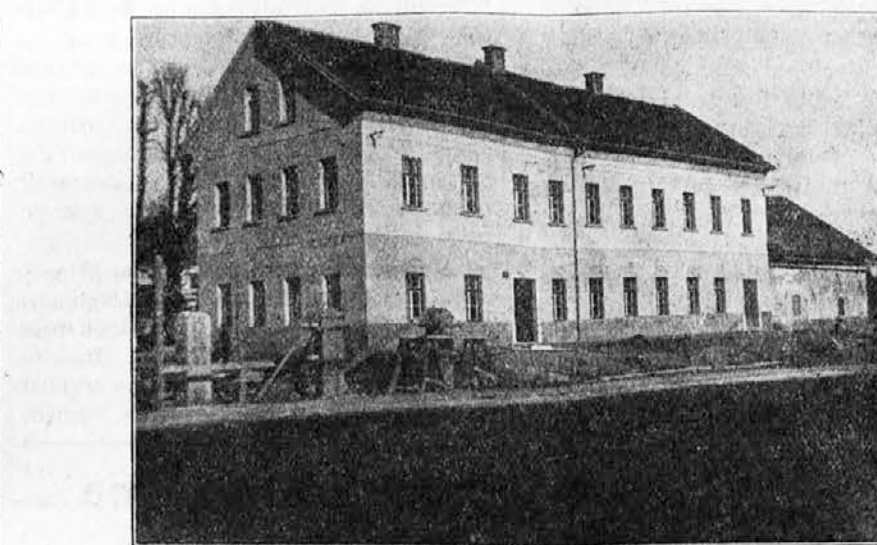
V prihodnjem letu pa mora biti napredek posojilnice še večji in še z večjo vztrajnostjo moramo širiti med delavstvom, zlasti mlajšim, zadržno misel.

Viktor K.:

Mladinsko zavetišče na Viču.

V nedeljo, 9. junija 1929 se bo slovesno otvorilo mladinsko zavetišče za delavsko dečo na Viču. Spored: Dopoldne: Od 11 do 12 koncert godbe prosvetnega društva pred zavetiščem. — Popoldne: Ob pol 3 v farni cerkvi govor o karitativnem delu in litanije z blagoslovom; ob pol 4 blagoslov zavetišča in petje cerkvenega zbora; ob 4 v društvenem domu mladinska akademija domačih otrok z zelo zanimivim in pestrim sporedom. Cene vstopnic za akademijo Din 10, 8, 6, 4; stojišče 3 Din. Med odmori igra godba prosvetnega društva. — Od 10 dopoldne do 7. zvečer je prost ogled zavetišča.

Deveti junij je za našo delavsko občino pomemben in vesel dan. Osobito pa se vesele svojega doma in zavetišča sirote, katerim ni dano, da bi mogle uživati nežna leta mladosti v krogu svojih starišev. Naravnost impozanten je dom, ki je namenjen proletarskim otrokom in v katerem bodo našli svoj drugi dom. Staleži pa bodo še z večjim veseljem izročali brez skrbi in strahu svoje najdražje, kar imajo, svoje otroke, skrbnim in nežnim rokam sester usmiljenk, ki že skoraj dve desetletji vzgajajo in negujejo z največjo požrtvovalnostjo in samozatajevanjem dečo viških proletarcev brez razlike prepričanja. Smatramo za svojo dolžnost, da v našem delavskem listu povdarimo ter naglasimo zasluge, katere si je viška Vincencijeva konferenca pridobila v 17 letih svojega obstoja, za vzgojo zapuščenih proletarske mladine in ublažitev socialnega gorja med viškim proletarijatom.

Mladinsko zavetišče na Viču.

Konferenca deluje na Viču že od prvega aprila 1911., ter je do vojne še več pa med vojno mnogo, mnogo storila za naše delavstvo. To delo se ne da izraziti v številkah. Marsikatera sirota, kateri je svetovno klanje vzelo očeta in mater, je našla v temu zavetišču svoj drugi dom. Poldrugo desetletje je konferenca vzdrževala v društvenem domu poleg teh sirot tudi dnevno zavetišče za delavske otroke. Vršila je svoje delo za širšo javnost skoraj neopaženo. Čas in razmere so nalagale konferenci vedno težje in težje naloge, kajti iz male vasi, je vzrasla v

teru 20 let velika naselbina, ki šteje okrog 7000 duš. Skromno in higiensko pomanjkljivo staro dnevno zavetišče je zamoglo sprejeti samo do 80 delavskih otrok ter je moralo veliko otrok vsled pomanjkanja prostora zavračati. Konferenca je več let skušala dobiti nove primerne prostore in leta 1927 si je odbor Vincencijeve konference naprtil ogromno breme ter kupil bivšo Ločniškarjevo hišo na Glinah z namenom, isto preurediti v moderno in potrebam časa odgovarjajoče zavetišče. Narčte za preureditev je napravil brezplačno domačin g. ing. Rudolf Škof. Za hišo je plačala konferenca okrog 200.000 Din. Zavetišče ima krasno urejene kopalnice, kuhinjo, pralnico, jedilnico, spalnice in učilnice ter ima poleg navedenih stranskih prostorov skupno 16 krasnih velikih solčnih sob. Zavetišče je razdeljeno v tri oddelke in sicer: za dojenčke, male in šolobvezne otroke. V novo zavetišče se je konferenca preselila že meseca januarja

ter je v polni oskrbi ta čas 7 dojenčkov in 9 popolnih sirot. V dnevnem zavetišču dobe otroci popolnoma brezplačno ali proti malenkostni odškodnini tudi toplo kosilo. Zavetišče ima velik krasen vrt in krasno otroško igrišče. Inventar, ki še ni popoln ter renovacija poslopja je stala ogromne vsote, ki gredo v stotisoče. Mimo mnogih drugih dobrotnikov naj imenujemo le Ljudsko posojilnico in hranilnico na Viču, ki je poleg znatnih prispevkov dovolila tudi brezobrestno posojilo v znesku Din 200.000.—

To, lahko rečemo, najmodernejše zavetišče Slovenije, ki je po izjavah strokovnjakov zadostilo vsem predpisom sodobne higijene je nastalo iz privatne iniciative in dobroteljske. Morda bi se našel sedaj tudi v državni blagajni kak dinar, katerega pred par leti ni bilo, akoravno je konferenca prejela denarno nakaznico, napravila na ta račun dolg, denarja pa ni prejela. Iz letnega poročila konference je razvidno, da je imela l. 1928 poleg prispevkov v živilih tudi 62.507.04 darov v denarju, katerega je porabila za hrano sirotam. Bedna delavska deča bo imela v novem domu dovolj solca in zraka.

Novi dogodki.

UMOR V PARLAMENTU.

Vse jugoslovansko časopisje pa tudi inozemstvo silno pazno zasleduje proces proti Puniši Račiču, ki je meseca junija lanskega leta v parlamentu ubil dva poslanca, dva pa nevarno oziroma smrtno ranil. Razgrinjajo se vse podrobnosti. Stvari se silno ponavljajo, ker priče izpovedujejo o poteku dogodkov približno isto. Najmanj vedo nevestni poslanci, ker teh ni bilo na seji, potem pa strahopetci, ki so takoj zbežali. Razprave se vrše dopoldne in popoldne, pa so šele priče obdelali. Ta teden govore zagovorniki (36!!). Razprava bo še trajala — in bo moše poročali. Proces je zanimiv zlasti glede mentalitete, ki je vladala tedaj v narodni skupščini. Naše načelno stališče smo mi zavzeli takoj po tem dogodku in to za nas drži še danes in bo držalo še dalje.

BO POČASI.

O uradniškem zakonu smo že pisali ponovno od 6. januarja t. l. dalje. Sedaj smo pa izvedeli, da vsebuje tudi

razporeditev uradništva in povečanje plač. Pri povišanju plač pridejo v poštev najbolj nižje kategorije in nižje skupine. Višjim kategorijam se bo povišala plača za 10 do 15%. Razporeditev uradništva bi se izvršila po starem avstrijskem zgledu, tako da bi lahko mlajši uradnik postal načelnik pred starejšim. Seveda naj vedno velja zmožnost in vestnost nad kakršnokoli protekcijo pa naj bo politika, žlahta, prijateljstvo ali kaj drugega. Poštenosti, pridnosti, vestnosti v upravi se bodo morali še mnogi učiti. Prav pa je, da vsako delo dobi svoje plačilo. Mi zahtevamo to ne samo za eno grupo ali krsto ljudi, ampak za vse, tudi za delavce. Ko bo načeto vprašanje socialne zakonodaje, naj obvelja ta princip: Vsakemu, kar mu gre!

Vprašanje v šoli. Katehet vpraša učenca: »Zakaj prosimo v molitvi le vsakdanjega kruha, pa ne za ves teden ali za ves mesec?« — Učenec nekoliko pomisli, potem se pa odreže: »Zato ne, ker bi bil prestar in plesniv.«

Zdravstveni položaj našega delavstva.

Zdravstveni položaj delavstva v vsaki državi zavisi na eni strani od zdravstvenih razmer celotnega prebivalstva, na drugi strani pa nudi jasno in nazorno sliko o gospodarskem in kulturnem položaju delovnih sil dotične države.

Kako stojimo pri nas v tem oziru? Najlažje dobimo primeren vpogled, ako primerjamo tozadevno statistiko z ostalimi državami.

Umrljivost otrok znaša na 1000: V Holandiji 5.1, Švedski 6, Angliji 7.5, Franciji 8.5, Švici 9.1, Nemčiji 12.4, Španiji 15, Jugoslaviji 17.5. Na 1000 prebivalcev je umrlo v letih

	1861—70	1921
Nemčija	26.8	14.8
Anglija	22.5	12.1
Francija	23.7	17.7
Švedska	20.2	13.3
Norverška	18.—	11.4
Italija	30.4	17.5
Madžarska	41.2	10.3
Avstrija	30.8	17.1
Avstralija	10.7	9.9
Jugoslavija	—	22.22

Kot povprečna umrljivost se giblje na 1000 prebivalcev med 22—17. Iz navedene statistike je razvidno, da so vse države brez izjeme obrnile veliko skrb na pobijanje umrljivosti ali z drugimi besedami na zboljšanje splošnih zdravstvenih razmer.

Kar se tiče nas, stojimo v tem oziru tam, kjer so bile druge države pred 50 leti. Pomisliti moramo še na to, da je pri nas umrljivost v veliki meri med mladino, kar znači veliko izgubo na narodnem blagostanju v vsakem pogledu.

Ako trdijo gospodarski krogi, ki se zaletavajo ob vsaki priliki, ki se jim le nudi, ob socialno zakonodajo, češ, da gre preko meja, ki jih določujejo razni mednarodni dogovori, potem naj si ogledajo tako statistiko, ki govori tako nazorno, da je vsako drugo dokazovanje za dobrohoteče ljudi naravnost nepotrebno.

Vse, katerim je dobrobit naroda — predvsem delavnih slojev države v resnici pri srcu, pa take številke z glasnim klicem pozivajo, da naj socialno zakonodajo ne le ohranijo, ampak še pospešijo in čim prej dognajo do čimvečje popolnosti.

Tedenske novice.

Uradne ure na borza dela. Za čas od 1. junija pa do 30. septembra 1929 so uradne ure za Javno borzo dela, nje podružnice in ekspoziture določene od 7. do 14. ure. Delavci in poslodavci naj vzamejo to na znanje.

Nagrobni govori. Veliki župan ljubljanske oblasti opozarja na to, da veljajo za javne govore na pokopališčih isti predpisi kakor za vse govore na prostem in da so zato vsi govori brez predhodnega dovoljenja pristojne upravne oblasti zabranjeni. Kdor bi se po tem ne ravnal, bo kaznovan z zaporom do 3 mesecev in globo do 5000 Din.

Pri javni borzi dela v Ljubljani je delo na razpolago: moškim: 8 hlapcem za kmečko delo, 1 gozdarju, 2 cementarjem, 2 del. roč. opekar., 1 lončarju, 1 strojniku, 2 kurjačem, 4 livarjem, 3 kleparjem, 4 ključavničarjem, 4 mizarjem, 2 navadn. kolarjem, 1 kolarju za karoserije avtomobilov, 1 žagarju-venec, 1 cirkularistu, 1 gateristu, 2 del. za les. skladišče, 2 tkalcema, 1 tapetniku, 7 krojačem, 8 čevljarjem, 2 pekoma, 1 slaščičarju, 2 mlinarjem, 1 šoferju, 22 tesarjem, 34 zidarjem, 4 fasadnim zidarjem, 10 zid. strežacem, 4 tesacem-plankačem, 2 voznikom za les, 15 vajencem. — Ženskam: 1 pletilki, 1 tamburirarici, 1 natakari, 2 kuharicam, 1 postrežnici, 2 služkinjam.

Pri borzi dela v Celju je delo na razpolago: 30 hlapcem, 5 poljskim delavcem, 10 gozdnim delavcem, 10 oglarjem, 6 kamnosekom, 50 kamnosekom za granit kocke v Hercegovino, 1 lončarju, 1 terasaru, 6 ključavničarjem, 1 kovaču, 1 kleparju, 1 stroj. ključavničarju, 16 mizarjem, 1 sodarju, 1 kolarju, 1 lesostrugarju, 1 žagarju, 9 čevljarjem, 5 zidarjem, 8 slikarjem, 12 tesarjem, 1 strojniku, 25 delavcem, 1 kočijažu, 24 vajencem. — Ženskam: 2 deklam. in poljskim delavkam, 4 natakari, 1 gostil. kuharici, 6 delavkam, 54 kuharicam, sobaricam in služkinjam, 1 pisarniški moči, 2 vajencem.

Dr. France Debevec:

Zdravljenje jetike.

Zadnjič smo dejali: Ni vsak slučaj je-tike primeren za zdravljenje na morski obali. Mnogoteri bolniki so na morskem obrežju — vsled toplote in nemirnega vztraja — dobili krvavitev iz pljuč ter doživeli poslabšanje bolezni. So pa slučaji te bolezni, za katere je morsko podnebje ko nalašč; to so slučaji tuberkuloze kosti, sklepov, žlez, kože, pri katerih je na pljučih samih le malo sprememb.

Ob tej priložnosti, ko govorimo o klimatskem, zračnem zdravljenju, me boš morebiti povprašal: Ali se naj jetični človek solnči? Dobro si zapomni: Solnce je dragocen pripomoček k zdravljenju. Če ga bomo pa napačno, pri zanj neprimer-nih bolnikih rabili, bomo doživeli ne-uspeh, poslabšanje bolezni.

Belo solnčno svetlobo sestavlja več vrst svetlobnih žarkov. Za zdravljenje je-tike pridejo predvsem dve vrsti izmed njih v poštev: to so ultrardeči in ultra-plavi žarki. Ultrardeči so toplotni žarki, oni izzivajo naval krvi v kožo in površne dele telesa, pa tudi v pljuča. Zakaj pod vplivom teh žarkov se površne žilice in žile razširijo, napravijo prostor za večjo množino krvi. Korist ultrardečih žarkov (t. j. toplotnih žarkov) obstoja v izziva-nju obtoka krvi na obsevanih telesnih de-ljih. Z merjenjem lahko dokažemo, da pod solnčno pripeko pride do sedemkrat večje množine krvi na površju telesa. Kri pa je oni činitelj, ki donša koristne in zdra-vilne snovi organom.

Druga vrsta pri zdravljenju jetike ko-ristnih solnčnih žarkov so ultraviolejni (ali ultraplavi) žarki. Oni vplivajo kemič-no, dražijo obsevane telesne celice k jač-jemu delovanju, k jačjemu vstvarjanju zdravilnih snovi. Tudi ti žarki nepo-sredno vplivajo le na telesno površino. Koristen pa je njih vpliv tudi za vse osta-lo telo, ker oživljena koža pospešuje ži-vahno delovanje vsega telesa.

Po svetu.

20.000 BOLGARSKIH DELAVCEV STAVKA.

Delavcem se godi povsod enako, pa naj bo to Anglija in Balkan, Evropa ali Azija, Amerika ali Afrika. Tudi v Bol-gariji mora delavstvo braniti svoje pravi-ce. Prvo je pričelo tobačno delavstvo. Tobačnim delavcem v Kaškovu, ki jih stavka 5000, so se pridružili še delavci v Stanjamati in Krdjaliju, tako da sedaj stavka vsega skupaj nad 20.000 delav-cev. Računati je s tem, da se bo gibanje še bolj razširilo. Vlada je odposlala v one kraje zastopnika finančnega mini-strstva na posredovanje, ki pa je bilo dosedaj brezuspešno, ker delodajalci za-htevajo, da se pred začetkom pogajanj vrnejo delavci na delo. — Če bo delav-stvo solidarno in se ne bo dalo zavajati raznim prodancem, bo zmagalo. Organi-zacija in pravična stvar vedno zmagata!

Nemške reparacije. Roročali smo, da bjejo v Parizu silen boj za nemško vojno odškodnino. Vsi so rekli: razbili se bodo, mi smo pa trdili: poglivali se bodo, ker je kapitalizem internacionalen ker so strokovnjaki sami »težki ljudje«. Pa so se res. Dne 29. maja zvečer je prišlo na konferenci strokovnjakov do sporazuma in je bil že izdan tozadevni komunike. Po sporazumu se reparacijsko leto krije z nemškim proračunskim letom. V pr-vih 25 letih anuitete, začetkoma hitreje, potem počasneje naraščajo do vsote 2,3 milijarde mark letno, nato pa padajo. Prva dva obroka zapadeta 1. decembra 1929 in 31. marca 1930, vsak po 742,3 milj. mark. — Velik denar je to. Pla-čalo ga bo nemško delovno ljudstvo. Ko se bomo šli prihodnjič vojno, bo pa kdo drugi »notri« padel.

Angleške volitve. Politična javnost ce-lega sveta zlasti delavska je obračala te dni vso pozornost na — Angleško. Vo-litve v Angliji so vedno svetoven dogo-dek, po vojni še bolj kot prej. Kajti že nekaj let sem raste na Angleškem nov v

bodočnosti splošno odločilen činitelj, de-lavska stranka, ki je politični organ pred-vsem v strokovnih sindikatih organizira-nega delavstva in sploh zastopnica pro-letarijata — vseh malih ljudi. Volitve so bile 30. maja. Dobili so delavci 8 milio-nov 656.076 glasov, konservativci 8 mi-lionov 123.875 glasov, liberalci pa 5 mi-lionov 216.794 glasov. Tako odpade po angleškem volivnem redu na delavsko stranko 289 poslancev, konservativce 253, na liberalce pa 50 poslancev. Pridobili so delavci 125 mandator, liberalci 10, izgu-bili pa so konservativci 136 mandator. Razne skupine so dobile 5 poslancev z 220.369 glasovi in so pridobile 1 poslanca. Komunisti so z 56.614 glasovi izgubili še tistega edinega poslanca, ki so ga imeli prej in sicer ga je vzela delavska stranka. Voditelji treh velikih in odločujočih strank so bili izvoljeni vsak v svojem okraju z zelo različnimi večinami. Tako je prodr l voditelj delavske stranke Ramsay Macdo-nald z 28.749 glasovi večine, voditelj kon-servativcev Baldwin z 14.081 glasovi, vo-ditelj liberalcev Lloyd George pa z 9000 glasovi večine. — Vsled spremenjenih mo-či v parlamentu bi se vlada že skoro imela umakniti, a je kralj bolan in se najbrže čaka zboljšanja zdravstvenega stanja. Z gotovostjo se pričakuje, da bo sestavil novo vlado Macdonald. Mnogo je odvisno od liberalcev, ki so jeziček na tehtnici. Čujejo se tudi glasovi za meščanski blok, ki pa je spričo velikih že zgodovinskih nasprotij med konservativci in liberalci malo verjeten.

Mednarodna konferenca dela, ki se je pričela v Ženevi 30. marca, je izvolila za predsednika tega zasedanja bivšega nem-škega delavskega ministra dr. Brauns. Tako vodi prvič to pomembno socialno politično zborovanje delegat iz Nemčije.

Čez hribe in doline...

Maribor. V nedeljo 2. junija se je v Mariboru vršil sestanek cestnih nadzorni-kov, kateri so soglasno sklenili, ustanoviti

pod okriljem JSZ organizacijo oblastnih rečnih in okrajnih nadzornikov s sedežem v Mariboru. Dalje se je sklenilo ustano-viti lastni podporni sklad, katerega višino prispevkov bo določil ustanovni občni zbor, kateri se bo vršil 29. junija ob pri-liki delavskih dnevor v Mariboru. V pri-pravljajni odbor so bili izvoljeni sledeči tovariši: Gomilšek, Požar, Lajh, Svebel, Horvat, Uranjek in Zape. — Tov. Kores je še kot zastopnik JSZ poročal o ustroju organizacije in ciljih, katere zasleduje za dosego izboljšanja položaja posameznih strok, kakor celokupnega delavstva. Polo-žili smo temelj toli pričakovani organi-zaciji. Sicer bo naše delo, ker smo raztreseni po vsej oblasti, otežkočeno, toda dobra volja premaga vse ovire. — Cestni nad-zornik.

Dobra soseda. Prišla je soseda k so-sedi, ki je ravno cvrta krofe in jo napro-sila, da bi jih spekla tudi ona v njeni že vroči masti. Soseda ji dovoli. Ko so bili krofi ocvrti, se ji ta zahvali in reče: »Ka-dar bom jaz kuhala zelje, prinesite vi ple-če, da se vam skuha v mojem zelju, tako vam vsaj nekoliko vrnem prijaznost in dobroto.«

Majčnik se je nekoč z večjo družbo vozil v čolnu po blejskem jezeru. Čoln je bil težko obložen in voda je segala skoro do roba. Naenkrat pravi Majčnik: »Le pogledjte, če bi bila voda le par col višja, pa bi se potopili s čolnom vred.«

Iz podeželskega gledališča. »Kakšno vlogo pa imaš danes zvečer?« — »Veš, za zadnje dejanje nimamo primernih oblek. Zato bom na koncu predzadnjega dejanja na cesti vpil: Gori, gori!, nakar bodo ljudje drveli iz dvorane, pa bomo rešeni iz zadrege.«

Vrednost denarja. Za 100 nem. mark dobiš 1356 Din, za 100 avstrijskih šilin-gov 798,28 Din, za en dolar 56,72 Din, za 100 franc. frankov 221,52 Din, za 100 češkoslovaških kron 168,31 Din, za 100 ital. lir 296,80 Din.

Kako gospodarite najbolje? Kako se zaščitite najuspeš-neje? Kako si prihranite vsako leto 3% Vaših izdatkov?

ČE STE ČLAN IN OBENEM ODJEMALEC PRI

I. delavskem konzumnem društvu v Ljubljani r. z. z o. z.

Pisarna: Kongresni trg št. 2

Ustanovljena 1895

Telefon 2255, 2855

ki ima danes preko 10.000 rednih članov in 29 prodajalen po vsej Sloveniji. Zadruga ima do danes sledeče oddelke: specerijski, kolonijalni, manufakturni in galan-terijski in je vsled tega v stanu ugoditi vsem željam in potrebam svojih članov.

Iz vse svoje duše

René Bazin

Poslovenil Niko Kuret

Delovodkinja, gospodična Augustina, ki Hen-riette že nekaj mesecev ni mogla in je hirala od zavisti, je prasnala v smeh in skrila obraz v dlani. Videti je bilo samo njeno pusto čelo in konce nje-nih debelušnih mozoljčastih lic, ki so se nabirala v gube. Henrietta se je zmedena dvignila. Ne da bi rekla besedo, je sledila gospodnji v bližnjo so-bico. Način gospodinjinjega govorjenja se je takoj izpremenil.

»Ljubo dete,« je dejala gospa Clémence, »na-znanila vam bom novico, ki vas bo razveselila. Od jutri ste delovodkinja. V polnem razmahu ste. Gos-podične vas imajo rade. Popolnoma vam za-upam.«

Henrietta je bila prebledela ob nenadnem presenečenju. Veke so se ji bile spustile. Dvignila jih je počasi in se zahvalila. A skoraj koj nato je vprašala, kakor da se je sama od sebe osvestila:

»In kaj bo z gospodično Augustino?«

»Pojde, seveda.«

»Ali že ve?«

»Ne verjamem.«

Ko pa je gospodinja videla, da je kljub ma-lemu prijateljstvu, ki sta ga uslužbenki imeli dru-ga do druge, novi delodajalki vendar mučno, da prejšnja odhaja, je dejala:

»Kaj, hočete, gospodična Henrietta, postarala se je... Ne morem nič več početi z njo. Za vas pa sem prihranila še drugo, zaupno nalogo. Po-jutrišnjem se popeljete z vlakom v Pariz, da pri-pravite mojo zimsko sezijo in da nabavite naše vzorce. Preveč bolehn sem trenutno, da bi to mogla opraviti sama. Govorili bova o tem jutri zjutraj.«

Gospa Clémence je prestala toliko, da si je z gizdavo kretnjo popravila nekaj belih kodrov svo-je markizne frizure, ki so bili sicer docela v redu. Nato je povzela s smehljajem, ki je bil sicer na-menjen odličnim odjemalkam:

»Za sedaj pa se mi zdite, gospodična Hen-rietta, nekam izmučeni in razburjeni. Nikogar ni v salonu. Pojdite se tjakaj odpočit. Nesite s sabo vzorec in če se vam porodi zamisel, nam ustvarite še eno umetnino več.«

V resnici je hotela prihraniti Henrietti sreča-nje ali mučen prizor.

Dekle jo je razumelo. Prav sama in brez šuma je vstopila v modri plišasti salon. Noge so ji drsele po mehki volni in kmalu so se ji pokazale štiri srečne Henriette v zrcalih, ki jih je obdajalo ze-lenje. Bila je lepa ta Henrietta v prvi svoji uri gos-podovanja. Zazdela se ji je njena sreča kakor lepota, ki ni od nje, kakor tuj diamant, ki si ga je nadela. Bila je ta lepota v njenem pogledu, bila je v njeni kraljevski plavi frizuri, v kotu njenih jedva odtenjenih usten, ki jim je bilo dano, da se kakor florentinske ustne v pokoju smehljajo, in bila je v tem, kako je znala nositi glavo, ki je trudnost ni več težila. Sedla je bila v kot. Skozí strop iz motnega stekla je padala luč, polzela po predme-tih, jih božala, ne da bi jim podčrtavala obrisev. V tem okolju bogastva in v tišini je občutila Hen-rietta, kako v njej raste presenečena radost.

In kakor dekletom njene vrste ni za dolgo ne-delavno sanjarenje, se je v njej skoro izobličilo v modno zamisel. Vzela je štiri svilene rože drugo za drugo, čop marabuja, dva rumena bisera, ob-dana od briljantov in štiri zelene liste z rdečimi lisami. Zasločila je stebila, razporedila liste, zga-nila z enim samim šivom površino tila, ki ga je oblikovala, ter se tako lotila svojega dnevnega posla. Ljubkost se ji je povrnila. Preden je ura minila, je bilo do malega vse končano.

»Ah,« je pomislila, »tudi gospa Clémence bo zadovoljna. Kako je vendar vse lahko, ako je člo-vek srečen.«

Vzravnila se je, ko je zaslišala, da je nekdo pručico porinil na preprogo. Nekaj metrov od vrat je stala gospodična Avgustina in, tudi njena slika se je odbijala od štirih zrcal v salonu. Bila je videti napol zmedena. Preko roke je nosila suknjič in v roki malo torbico za potrebnost pri delu. Vsa iz-žeta je odhajala. Vso svojo mladost je dala modi in je ostala sedaj brez posla v starosti, ko se člo-

vek več ne more učiti. Nekaj korakov in nekaj se-kund še, pa je ne bo več tu in bo plen strašni ne-znani usodi življenja. Zagledala je Henrietto. — Njene oči, zlobne, kakor oči preganjane živali, so se srečale s pogledom one, druge, ki je bilo v njej polno srečnih sanj.

»Oprostite, gospodična... prišla sem pogle-dat... zadnjikrat...«

Henrietta je bila pristopila vse do vrat. Iz-tegnila je svoji delavni roki, ki ju je bila igla ne-štetokrat že zbodla in žica prečestokrat opraskala. Iztezala ju je v kretnji delavskega bratstva, a tudi kot edino opravičilo in razlago. »Delali smo tako trdo,« so govorili podolgastrji prsti, prozorni v svet-lobi. »Glejte, kri, ki se pretaka v naših žilah, je oslabela; ranjeni smo in trudni smo že.« Tudi oči so med svetlimi trepalnicami govorile: »Ne bodite hudi na nas, če smo srečne. Treba je živeti. Niče-sar nisem storila zoper vas. Če vas nisem mogla ljubiti, vas vsaj pomilujem, vas, ki stopate v brez-danjo noč.«

Ona druga je oklevala. Blaznost nesreče jo je že zajemala. Ubogo dekle je dvignila glavo s kretnjo, ki se ji je zdela ponosna. Henrietti je vrgla zaničljiv pogled, ki je veljal manj njej kot njeni mladosti, talentu, sreči, uspehu in vsemu tistemu, kar je sama zapuščala. Potem so se zardele veke ovlažile. Gospodična Avgustina je iztegnila roko kar najmanj mogoče.

Podali sta si roki in se ločili brez besede.

* * *

Ob sedmih zvečer pri starem Madiotju. Hen-rietta se je bila vrnila bolj zgodaj kot po navadi. Možak se je sklanjal nad štedilnik in z nerodno roko mešal juho, ki je vrela. Zaslišal je škripanje stopnic, ki so vse skupaj tožile, če si stopil na eno izmed njih.

Poslušal je in se vzradostil.

»Stoj,« si je mislil, »evo, mala prihaja. Nagel korak: kaj pa je?«

Nagli korak je postal hiter tek. Stopnice so vpile kakor mlin, ki se poganja.